

Cena egzemplarza zł 2
Pobieranie wyższej opłaty jest nadużyciem

ILUSTROWANY

Prenumerata miesięczna wynosi zł 40 + 10 zł za doręczenie zamiejsc. + 3 zł za doręczenie miejscowe

KURIER POLSKI

Rok II | telefon Centrali w Bydgoszczy 33-41 i 33-42 (czynne całą dobę) | Wtorek, dnia 5 lutego 1946 r. | Wydawca: SPÓŁDZIELNIA WYDAWNICZA „ZRYW” | Konto PKO „ZRYW” Nr VI-135. PKO „I.K.P.” Nr VI-140 | Nr 34
Centrala zamiejscowa 90. Rozmównica publiczna 19-07. Sekretariat przyjmuje od 10 do 12. Konto bieżące: Bank Związku Spółek Zarobkowych w Bydgoszczy

Czy wojska Wielkiej Brytanii zagrażają pokojowi świata

Ma na to pytanie odpowiedzieć Rada Bezpieczeństwa Organ. Narod. Zjednoczonych

LONDYN, (FA). Po przemówieniu kom. Wyszyńskiego, który sformułował zarzuty pod adresem Anglii, żądając ze względu na sytuację panującą w Grecji wycofania z tego kraju wojsk angielskich, zabrał głos min. Bevin. Przedstawiciel Anglii oświadczył że wojska brytyjskie znajdują się na terytorium Grecji na żądanie rządu greckiego po to, aby zapewnić przeprowadzenie w kraju wolnych i nieskrępowanych wyborów i że natychmiast po wyborach zostaną one stamtąd wycofane. Rada Bezpieczeństwa powinna osądzić, czy stacjonowanie wojsk angielskich w Grecji zagraża pokojowi świata, czy nie.

LONDYN, (FA). W poniedziałek Rada Bezpieczeństwa nadal zajmować się będzie sprawą wojsk angielskich w Grecji, których wycofania domaga się Związek Radziecki. Członkowie Rady odbyli między sobą nieoficjalne konferencje. Spodziewana jest odpowiedź Wyszyńskiego na ostatnie wywody Bevina, po czym znów głos zabierze Bevin oraz członkowie Rady z Stettiniusem, min. Bidault i delegatem Chin na czele

„Pancerniacy” wracają do kraju

GDYNIA (jm). Do Gdyni przybył z Anglii transport żołnierzy polskich z dywizji pancerniej i spadochronowej w ilości 413 szeregowych i 2 oficerów. Przybyłych powitali przedstawiciele władz, wojska i społeczeństwa, po czym oddział pod dowództwem komendanta transportu kpt. dr. Okońskiego i ppor. Bafamuckiego udał się do koszar na Oksywiu. Przybyłych żołnierzy na dziedzińcu koszar oksywskich w imieniu Naczelnego Dowódz-

twa powitał płk. Narbutt, a z ramienia Dowództwa Marynarki Wojennej kmdr. dypl. Mohuczy. Ppor. Bafamucki, który przed sześciu laty został z tego samego miejsca wzięty do niewoli, raduje się, że po tylu przygodach wojennych wrócił do kraju i przywiozł ze sobą ludzi, którzy pragną żyć i pracować dla ojczyzny, a nie gnuśnieć i demoralizować się bezcelowością i bezczynnością na emigracji.

Sprawa Indonezji będzie przedmiotem obrad prawdopodobnie w nadchodzącą środę.

Przysięga sekretarza

Nowo wybrany sekretarz ONZ Lie złożył w sobotę przed plenum Zgromadzenia przysięgę, że będzie obowiązkowo wypełniał sumiennie z myślą o utrwaleniu pokoju na świecie.

Spór o budżet

Komisja budżetowa ONZ odrzuciła swoje obrady, mimo że nie doszło do porozumienia. Delegat radziecki stwierdził, że budżet na rok 1946 w wysokości 26 milionów dolarów jest za wysoki i że należałoby wyłonić specjalną podkomisję, która zajęłaby się opracowaniem ewent. projektów oszczędnościowych. Delegat amerykański sprzeciwił się temu, stając na sta-

nowku, że suma 26 milionów dolarów jest niską ceną za trwały pokój w świecie. Wywody jego poparł delegat angielski.

Siedziba ONZ

LONDYN, (FA). Bawiąca w Stanach Zjednoczonych specjalna ko-

Wyszyński

misja ONZ, która dokonać miała wyboru siedziby ONZ, wybrała jedną z miejscowości w stanie Connecticut, oddaloną o 50 km od Nowego Jorku. Na razie do czasu wybudowania odpowiednich gmachów, ONZ obradować będzie w Nowym Jorku.

Hitlerowska młodzież podnosi głowę

BERLIN, (PAP). Demonstracje studentów w Erlangen przeciw pastrowi Niemöllerowi nabrały dużego rozgłosu i są wyraźnie nie na rękę rządowi krajowemu.

W czasie kazania pastora Niemöllera dla studentów uniwersytetu w Erlangen doszło do tumultów w zborze, które skończyły się demonstracyjnym opuszczeniem zboru przez kilkuset studentów w czasie kazania.

Rząd krajowy zarządził natychmiastowe zbadanie przeszłości politycznej studentów i zobowiązał rektora do relegowania tych studentów, którzy demonstrowali będą swoje uczucia nazistowskie i militarystyczne.

Deficyt budżetowy Francji

PARYŻ (FA). Francuski minister skarbu Andre Philip oświadczył, że tegoroczny deficyt budżetowy Francji wynosić będzie 2.200.000.000 dolarów.

Obowiązek USA wobec sojuszników

WASZINGTON (FA). W Ameryce toczą się ożywione narady w sprawie niesienia pomocy Europie. Stany Zjednoczone uważają, że obowiązkiem ich jest zapobiec klęsce głodu w krajach, które związane są sojuszem z Ameryką. Prez. Truman odbył szereg konferencji w sprawie sytuacji strajkowej.

O rząd koalicyjny w Chinach

LONDYN (FA). W Chinach doszło do porozumienia między stronnictwami politycznymi w sprawie utworzenia rządu koalicyjnego. Gen. Czang-Kai-Szek zapewnił zupełną swobodę wszystkim odłamom politycznym, przy czym zarówno rządowe jak i komunistyczne siły wojskowe objęte zostaną przez ministerstwo Obrony Narodowej.

Ujęcie sprawców napadu

KATOWICE (PAP-G). W styczniu br. dokonano śmiałego napadu rabunkowego z bronią w rękę na sklep radiotechniczny w Tarnowskich Górach. Natychmiastowe śledztwo przeprowadzone przez wywiad MO w Tarnowskich Górach, doprowadziło w przeciągu 2 dni do ujęcia sprawców napadu, Kowalczewskiego, Fidela i Karbowieckiego z Tarnowskich Gór. Rewizje domowe pozwoliły na odnalezienie zrabowanych przedmiotów, które w całości zostały zwrócone właścicielom.

Ograniczenia w przemyśle niemieckim

LONDYN (FA). Postanowieniem wszystkich 4 sprzymierzonych władz okupacyjnych przemysł niemiecki ma być do tego stopnia ograniczony, aby Niemcy nigdy już nie mogli zagrażać pokojowi świata. Zakaz produkcji obejmuje przede wszystkim benzynę syntetyczną, kauczuk, gumę, aluminium w stanie półfabrykatu, magnezjum, związki azotowe, ciężkie maszyny rolnicze i narzędzia, traktory, łożyska kulkowe itp. Niemożono wolno będzie eksportować jedynie węgiel, zabawki, instrumenty

muzyczne, wina, piwo, wyroby włókiennicze i odzież, a wzamian importować środki żywnościowe i niektóre surowce. Odnosnie produkcji żelaza i stali nie zapadła jeszcze żadna decyzja.

Władze okupacyjne zarządziły rejestrację wszystkich Niemców w Berlinie powyżej lat 15.

Kryzys polityczny w Chile doznał odprężenia na skutek porozumienia pomiędzy rządem a związkami robotniczymi. Proklamowany strajk powszechny odwołano.

Z przemówienia prezesa Stronnictwa Pracy w Bydgoszczy

Karol Popiel naswietla stosunki na emigracji

W dniu 3 bm. odbyło się w Bydgoszczy Zebranie Wojewódzkie Str. Pr. W zastępstwie Wicewojewody Felczaka, który ze względu na chorobę nie mógł wziąć udziału w obradach i wobec nieobecności obu wiceprezesów zarządu wojewódzkiego SP, zebranie zajął sekretarz Zarządu Woj. SP p. St. Bała, zapraszając na przewodniczącego p. Starszaka. Następnie prezes K. Popiel, przed licznym audytorium (około 1500 osób) szczególnie wypełniającym salę kina

„Pomorzanin”, wygłosił referat polityczny.

Nawiązawszy do działalności SP w okresie przedwojennym, mówca scharakteryzował postawę sanacji, która nie cofnęła się, brnąc konsekwentnie w swych błędach, przed otumanieniem społeczeństwa, z ukryciem przed nim grozy sytuacji. Okazuje się jednak, że sanacja nie zrezygnowała nawet

w momencie klęski dziejowej z chęci utrzymania władzy w swych rękach. Przez desygnowanie generałowi Wieniawie-Długoszańskiemu funkcji prezydenta, a później przez przekazanie prezydentury znanemu senatorowi b. wojewodzie pomorskiemu Wł. Raczkiewiczowi, sanacja wywarła poważny wpływ na życie polityczne londyńskiej grupy emigracji. Prelegent w ostrzych słowach napiętnował zgubną politykę grupy general-skiej, pozostającej pod przewodnictwem Sosnkowskiego, która przeciwstawiała się wszystkim dostępnymi środkami porozumieniu z Moskwą. W związku z zagadkową śmiercią gen. Sikorskiego K. Popiel zaznaczył, że nie czas jeszcze wydobyc na światło dzienne wszystkie okoliczności wypadków temu towarzyszące. „Może wystarczy, gdy powiem, że nie brakło ni ludzi, ni środowisk, ni organizacji całych, którzy w lipcu 1941 r. od podpisania paktu z Sowietami, stawali na jego śmieć, w myśl ich obłąkańczych kalkulacji, że brak Sikorskiego położy całą politykę porozumienia z Rosją”.

Następnie mówca określił swoją postawę do zagadnień polityki zagranicznej: „Polska nie może myśleć o trwałym bezpieczeństwie bez oparcia się o sąsiada. Każdy przyzna, że z Niemcami nie dogadamy się nigdy, koniecznością więc jest oparcie się o Związek Radziecki”.

Omawiając dalej sprawy aktualnej sytuacji politycznej już tu w kraju, K. Popiel dał wyraz swemu przekonaniu, że w obecnym układzie Str. Pr. powinno znaleźć dla siebie odpowiedni głos. „Z chrześcijańską pokorą i cierpliwością wyczekując do tej pory na mandaty, mamy prawo mimo to mieć nadzieję, że Str. Pr. znajdzie odpowiedzialny udział i w radzie i w KRN i we wszystkich działach administracji państwowej. Są rzeczy, w których mamy swe własne oblicze

„Oby słowa: „nigdy więcej wojny” nie były tylko hasłem, lecz stały się rzeczywistością. Niech żyje międzynarodowe braterstwo ludów!”

Z kolei przemawiał przedstawiciel WP gen. Gruber, składając w imieniu marszałka Rol-Żymierskiego i Wojska Polskiego serdeczne pozdrowienia kongresowi. „Jesteście bardzo bliscy sercu żołnierza — oświadczył gen. Gruber. — Walczyliście o te najwyższe ideały, o które bił się i przelewał krew swą żołnierz na froncie. Składaliście najwyższą ofiarę, jaką może złożyć człowiek — swe życie. Cierpieliście od nas więcej, niż my od was”.

Dalej witał zjazd min. spraw zagr. W. Rzymowski, który mówił po francusku. Stwierdził on m. in., że mimo pokonania największego barbarzyńcy

Międzynarodowy Kongres b. więźniów politycznych trwa

W niedzielę przemawiali między innymi dr Fiderkiewicz, Prem. Osóbka-Morawski, min. Rzymowski, przedstawiciele Danii, Belgii, Jugosławii, Żydów i Czechosłowacji

WARSZAWA (s). W dniu dzisiejszym nastąpiło uroczyste otwarcie pierwszego międzynarodowego kongresu b. więźniów politycznych.

Zjazd otworzył dr Fiderkiewicz, który powiedział m. in.: Zostaliśmy uwolnieni dzięki zwycięstwu całego świata nad faszyzmem, dzięki solidarnym wysiłkom narodów i wojsk trzech wielkich aliantów. Wrócić nam bardzo mała część. Ale zadanie, którego się podjęliśmy musimy wypełnić do końca. Będziemy nadal toczyć walkę z faszyzmem o wolność narodów. Tę walkę traktować będziemy jako sprawę niepodzielną. Będziemy ją toczyć pod hasłem: nigdy więcej faszyzmu.

Zebrałiśmy się tutaj, aby dać światu jeszcze jedną instytucję w postaci międzynarodowej federacji więźniów obozów koncentracyjnych. Zgromadziliśmy się tu, aby wspólnie wzmoc-

nić na drodze ku niepodzielnej wolności wszystkich narodów, drogę wzajemnego współzycia, wzajemnej współpracy w dziele budowy nowego świata. Walka z faszyzmem we wszystkich jego odmianach jest walką o postęp świata, walką o pokój świata. Pierwszy międzynarodowy kongres b. więźniów obozów koncentracyjnych uważam za otwarty.

Następnie zabrał głos premier Osóbka-Morawski, który pozdrowił zebranych w imieniu Rządu Jedności Narodowej. Premier podkreśla, że wybór Warszawy na miejsce pierwszego kongresu nie jest przypadkiem. Polska w tej wojnie najbardziej ucierpiała od przesładowań hitlerizmu. Na ziemiach naszych w szeregu obozów koncentracyjnych zginęło ponad 10 milionów ludzi, w tym około 3 milionów Polaków, 3 miliony Żydów, miliony obywateli

Ludwik Freude, uważany za największego hitlerowca w południowej Ameryce uzyskał obywatelstwo argentyńskie. Wywołało to ogólne wzburzenie tamt. opinii publicznej.

W Londynie zapowiedziano na najbliższe dni 2 ważne konferencje żeglugowe, dot. ruchu handlowego i pasażerskiego na północnym Atlantyku. Z konferencji tych, w których m. in. udział weźmie również Polska, wykluczono Niemcy i Włochy.

Rudolf Neumeier b. członek gabinetu Seyss-Inquarta skazany został w Wiedniu za zdradę stanu na dożywotnie więzienie, z tym, że każda rocznica wkroczenia wojsk niemieckich do Austrii spędzi w ciemnicy.

Nowy prezydent Węgier Tildy wysłał depeszę do prez. Trumana, króla angielskiego Jerzego i genera. lissimusa Stalina, zapewniając ich jako pierwszy prezydent republiki węgierskiej o przyjaźni swego kraju i prosząc o współpracę.

Min. spraw zagr. Wincenty Rzymowski przyjął wyjeżdżających z Polski delegatów Polonii Kanadyjskiej w osobach red. W. Dutkiewicza i A. Gadowskiego oraz delegatów Kongresu Żydowskiego w Kanadzie: Lipszica i E. Caisermanna.

W związku z wejściem w życie nowej konstytucji, rząd marszałka Tito podał się do dymisji. Marszałek Tito ma tworzyć nowy rząd.

Do Warszawy przybyła małżonka b. ministra spraw zagranicznych W. Brytanii Edena w towarzystwie pani Strasburgerowej, małżonki ambasadora RP w Londynie.

Je ks. metropolita Sapieha udaje się z Krakowa do Rzymu celem otrzymania święceń kardynalskich.

Dnia 31 stycznia br. zmarł znany w szerokiej kolach radiostuchaczy popularny kronikarz Polskiego Radia dr. Marian Stepowski.

Rząd włoski zwrócił się do aliantów z prośbą o pozwolenie na zakup żywności, ze względu na krytyczną sytuację aprowizacyjną we Włoszech.

Karol Popiel

|| naświetla stosunki || na emigracji

Dokończenie ze strony 1-ej

ideowe, chrześcijańskie, narodowe i demokratyczne, w dziedzinie pracy nad odbudową moralności człowieka w Polsce. To jest dla nas ważniejsze od innych politycznych czy gospodarczych osiągnięć.

Pierwszą część zebrania, które zamienilo się w końcu w wielką manifestację na rzecz SP, zakończono odśpiewaniem „Roty”.

Drużyna część zebrania w czasie której przewodniczył p. Antczak odbyła się w sali Rzeźni Miejskiej, gdzie ściślejsze grono działaczy SP obradowało, po referacie p. P. Nowakowskiego, nad sprawami organizacyjnymi. W dyskusji zabierali głos liczni przedstawiciele kół z całego województwa pomorskiego, omawiając warunki w jakich działała SP. Przebieg obrad świadczył o dużej ruchliwości i zasięgu SP w terenie.

W rocznicę śmierci Lenina

POZNAŃ (PAP-G). Towarzystwo przyjaźni Polsko-Radzieckiej zorganizowało w Poznaniu w ramach wieczoru poświęconego pamięci Lenina, uroczystą akademię, na której prezes dr. Wodnicki wygłosił referat „Lenin a Polska”. Prelegent przytoczył szereg wypowiedzeń Lenina, dotyczących Polski i jej suwerenności, jak również konieczność zbratania narodów Związku Radzieckiego i Polski.

Aresztowanie donosiela

BERLIN (FA). W związku ze sprawą b. burmistrza Lipska dr. Gördelera, straconego za współudział w spisku antyhitlerowskim z lipca 1944, policja aresztowała wspólnika Niemki Schwarzel niej. Scharfwincka b. płatnika wojskowego pod zarzutem wydania dr. Gördelera w ręce hitlerowców.

8 lat więzienia za antypolską działalność

Wyrok w procesie Spletta

GDANSK. W ostatnim dniu rozprawy biskupa Spletta wygłosił przemówienie prokurator Gacki. Zobrazował pasmo okrucieństw, przez jakie przeszedł naród polski pod okupacją, po czym przedstawił historię związków gdańskich z Macierzą. Wielką rolę germanizacyjną w nowszych czasach, jak udowodnili świadkowie, odegrała partia centrowa, której jednym z przywódców był ojciec Spletta. Jak wynika z zeznań Spletta, ojciec miał wielki wpływ na syna. Splett jako wikary w parafii księdza haka-

tysty, również podlegał wpływom germanizatorów. Splett został zamianowany na biskupa, a nie ks. Sawicki, bo miał poparcie reżimu hitlerowskiego. Poparcie to musiał mieć inaczej sobie jego istnienia nie można wyobrazić. Mianowanie go było aktem bezwzględnie wrogim wobec polskości w Gdańsku. Biskup swe oblicze polityczne zdemaskował już we wrześniu '39 r., miał pierwszą ku temu okazję, wydając list pasterski, likwidując nabożeństwa polskie i witaając Hitlera dzwonami. Te zarządzenia nie były dyktowane przez gestapo. Biskup Splett milczał, gdy trwał terror. Jest odpowiedzialny za śmierć 450 księży ze swej diecezji.

Taktyka morderców z Norymbergi

Taktyka obronna biskupa, który zrzuca wszystko na gestapo, jest taktyką morderców z Norymbergi. Biskup, jak stwierdził biegły, jest odpowiedzialny za działalność komisarzy. Świadek Wolfen stwierdził, że biskup nie interweniował w sprawie aresztowanych księży. Interwencja w sprawie śmierci 2 biskupów płockich sprowadziła ich śmierć. Usunięcie języka polskiego i wydanie antypolskich zakazów — to przejaw skrajnego nacjonalizmu niemieckiego.

Omawiając zeznania świadków prokurator Gacki mówi: „Są oni specyficzną kategorią Polaków. Nie można ich wprawdzie postawić w jednym rzędzie z katolickimi renegatami z

„centrumpartei”, ale są to ludzie mali, słabi. Ci ludzie dziś jak jałmużnicy przychodzą do sądów i żebra o rehabilitację i weryfikację. Dziś ci ludzie mają odwagę tu przyjść i w imię jakiejś solidarności bronią biskupa śmieszącymi argumentami, że był dobrze ustosunkowany do Polaków. Z góry odrzucam te wszystkie zeznania. Jako Polakowi jest mi wstyd, że mamy wśród duchowieństwa tego rodzaju ludzi, którzy śmiają tu biskupa Spletta bronić”. Prokurator twierdzi, że biskup Splett był hitlerowcem i nie siedł na ręce księżom polskim nawet po przyjeździe wojsk alianckich. Wniósł o najwyższy wymiar kary.

Przemówienie obrońcy

Z kolei zabrał głos obrońca oskarżonego, mec. Romanowski. Jestem obrońcą z urzędu. Jest to dla mnie sytuacja trudna z tego względu, iż jestem synem tej ziemi. Moi bracia i siostry cierpieli na tej ziemi, najbardziej odczuwając brak możliwości modlenia się w kościele po polsku. Wypelniam jednak swój obowiązek jako adwokat i obowiązek wobec sumienia.

Obrońca maluje historię Polaków w Gdańsku po pierwszej wojnie światowej i stwierdza, iż partia centrowa była partią germanizacyjną. „Splett był w naszych kolach nieznanym. Choć mówił polskie kazania w kościele św. Mikołaja w Gdańsku wiedzieliśmy że był Niemcem. Sam biskup nam tłumaczy, dlaczego został biskupem. Był jedynym proboszczem w Gdańsku, który był gdańszczaninem. My, którzyśmy tu byli, wiemy, że już w tym czasie kandydatura księdza Polaka była niemożliwa. Mieliśmy tu komisara, wielkiego komisarsza Ligi Narodów — i co on mógł dziać dla nas? Tylko wysokie pensje pobierał! Tak samo było z przedstawicielem Rządu naszego w Gdańsku. Chodacki chociaż był energicznym człowiekiem, to już w 1938 nie mógł dla nas zrobić. Byliśmy już wtedy osamotnieni — a czy możemy żądać, żeby biskup Niemiec miał się za nami ujmować? Na to pytanie nie trzeba odpowiadać. Świadkowie tu stwierdzili, że choć nie był dla nas bratem, nie był polakożercą. Tu już w marcu 1939 r. aresztowano niemal wszystkich Polaków. On w tej samej sali, gdzie dziś toczy się proces, bezskutecznie stał w obronie braci przed sądami niemieckimi. Nie było żadnej pomocy już wtedy. Nie wiedzieliśmy co zrobić. Byliśmy oderwani 150 lat od Macierzy, bez szkoły — ludzi nie mogli więc postępować jako bohaterowie. W tym czasie stosunki były okropne dla nas wszystkich. Gdybyśmy we wrześniu '39 r. chcieli na ulicach używać mowy polskiej, ludność niemiecka by nas rozkwaterowała. Już wtedy nie było żadnej kwestii polskiej w Gdańsku. Nikt nie mógł otwarcie powiedzieć, że był Polakiem. To jest, czego nasze społeczeństwo nie rozumie. Już w pierwszych dniach usunięto tu wszystkie napisy polskie i chorągwie z kościołów. Większość kościołów była zamknięta. W tym czasie radio londyńskie wołało, róbcie się nawet volksdeutschami, byleście w sercu pozostałi Polakami. Społeczeństwo dostosowało się do tego. Po odezwie Forstera — kontynuuje przemówienie obrońca — było niemożliwe być otwartym Polakiem. Z tego powodu nastąpiło masowe wpisywanie się na volksliste. Trzeba zrozumieć, w jakich warunkach żyli tu ludzie. Takiego terroru nie zna historia Europy. Z tego powodu biskup musiał wydać zakaz.

Są w aktach dokumenty, że czynił to pod naciskiem gestapo, że interweniował za księżmi. Czytamy tam w piśmie gestapo „wzywam do wydania odpowiednich zleceń”. Wiemy co to jest zlecenie gestapo. Gdyby się nie zastosował, straciłby własne ży-

cie, co byleby jego obowiązkiem. Ale tu chodziło o lud, wszyscy powędrowaliby do obozów. Mamy w aktach pismo stwierdzające, że biskup odmawiał wykonania zarządzeń gestapo. Prokurator uważał, że art. 3 par. 1 mówiący o działaniu z rozkazu, nie może być stosowany. Ale to właśnie będzie problem zasadniczy, czy biskup nie działał w stanie wyższej konieczności. Biskup nie był polakożercą, bo służąca jego nie stałaby się volksdeutschką dopiero w 1944 roku. Proszę o sprawiedliwy wyrok.

Oskarżony broni się

Sąd udziela ostatniego głosu biskupowi Spletowi. Biskup czuje się niewinny w swym sumieniu biskupim. Swe obowiązki wypełniał według najlepszych możliwości. Nie było pertraktacji o moją nominację między Watykanem a senatem gdańskim. Jestem wolnym, swobodnym, mianowanym przez stolicę apostołską biskupem. Wszyscy księża rozumieli moje zakazy, poświadczili, że nie stosowali się do nich i przez całą okupację słuchali spowiedzi wiernych po polsku. Nie dostałem listu od aresztowanych biskupów. Pojechałem interweniować z własnej inicjatywy do Berlina u nuncjusza i ustosunkowanego biskupa Winkena. Były czasy nadzwyczajne. Biskup nie może tylko wygłaszać pięknych kazań i protestować. Obowiązek biskupa — to rozsądnie postępować. Dla tego rozsądku musiałem milczeć. Nigdy nie byłem hakatystą. Gauleitera poznałem na początku września 1939 r., kiedy interweniowałem w sprawie aresztowanych 3 księży-Polaków. Rozmawiałem z nim w całości 3 lub 4 razy, ostatni raz w 42 r., kiedy interweniowałem w sprawie masowych aresztowań księży. Dał mi słowo honoru, że to koniec, jednak na drugi dzień aresztowania trwały. Od tego czasu nie dał sobie więcej o tym mówić. Jako biskup katolicki uroczysto mogę oświadczyć i otwarcie, że miałem najlepsze intencje wypełnić swój obowiązek nie tylko wobec Niemców, ale i wobec Polaków i ludu polskiego.

Sąd ogłosił przerwę i udał się na naradę.

Odczytanie wyroku

O godz. 18.30 wśród wielkiego napięcia licznie zebranej publiczności wszedł na salę sąd w składzie dr. Tarczewski — przewodniczący i ławnicy: Iżycki, dziennikarz i prezes Stron. Demokratycznego w Gdyni i Lewicki, burmistrz m. Oliwy.

Przewodniczący odczytał wyrok, mocą którego biskup Karol Maria Splett został skazany na 8 lat więzienia, na utratę praw obywatelskich na lat 5 i konfiskatę mienia. Zaliczono areszt biskupa od 9 sierpnia 45 r. do 27 stycznia 46 r.

W uzasadnieniu sąd stwierdza, iż na podstawie zeznań świadków i biegłego dr. Wilamowskiego zarzucane w akcie oskarżenia czyny zostały oskarżonemu udowodnione. Jako do którego praw zdawał sobie sprawę z rodzaju popełnianych czynów. Jako okoliczność obciążającą sąd uznał funkcję biskupa oskarżonego, jako łagodzącą sporadyczne wypadki udzielania pomocy materialnej ukrywającym się Polakom i ich rodzinom. Sąd nie wziął pod uwagę tłumaczenia się oskarżonego, iż wydał antypolskie zarządzenia, chcąc uchronić duchowieństwo polskie od zniszczenia, skoro z 670 księży aż 450 zostało zamordowanych.

SPROSTOWANIE

Ks. Ks. Grucza i Grzemski, którzy zeznawali w procesie biskupa Spletta, przyjęli w czasie okupacji nie drugą, lecz trzecią grupę V. L.

Ginie największy port

BERLIN, (ZAP). Największy niemiecki port wojenny na Morzu Północnym, Wilhelmshaven, został zniszczony pod kierownictwem inżynierów kanadyjskich. Wysadzenie urządzeń portowych powodowało olbrzymie wybuchy.

Amerkańskie władze okupacyjne przystąpiły do rozbiórki chemicznej fabryki Lipelstberg pod Kassel, jednej z najlepiej zakonserwowanych fabryk wojennych Niemiec. Wykończona dopiero w roku 1943 produkowała zasadnicze materiały do fabrykacji środków wybuchowych. Fabryka zostanie zniszczona.

Polityka równowagi budżetowej we Francji

Rząd francuski prowadzi intensywną akcję, zmierzającą do przywrócenia równowagi budżetu państwowego. Deficyty w ubiegłych latach sięgały zawrotnych sum i tak w 1944 roku deficyt budżetowy wynosił 300 miliardów franków, w 1945 roku 240 miliardów, a w bieżącym roku określony jest na 184 miliardy. Ten stan rzeczy na dłuższą metę zaprowadziłby Francję do katastrofy. Wprawdzie w bieżącym roku eksperci finansowi przewidują wzrost dochodów skarbu państwa, wskutek dalszego ożywienia życia gospodarczego, ale ich wysokość nie pozostaje w dostatecznej proporcji do potrzeb. Plan odbudowy Francji, nakreślony przez Komisję planowania — przewiduje uruchomienie olbrzymich kredytów, których Francja zniszczoną wojną — nie posiada. B. Min. Skarbu Pleveu na posiedzeniu Komisji finansowej francuskiego Zgromadzenia Narodowego stwierdził, że bez wielkich kredytów amerykańskich Francja nie będzie zdolna rozpocząć odbudowy kraju. Deficyt budżetowy powinien być częściowo również pokryty pożyczką amerykańską. Wysokość tej pożyczki przewidziana jest na 550 milionów dolarów. St. Zjednoczone wysuwają te same prawie warunki, jakie postawiły Wielkiej Brytanii. Pierwszym krokiem do sfinalizowania rozmów ze St. Zjednoczonymi była ratyfikacja przez Francję układu z Bretton Woods. Układ ten nakłada jednak poważne ograniczenia na strony, między innymi i to, że żadne z państw, które układ podpisało — nie będzie przeprowadzać dewaluacji w wyższym stopniu jak 10% wartości pieniądza. Dlatego też rząd francuski przed przystąpieniem do układu monetarnego z Bretton Woods przeprowadził dewaluację franka. Ten krok da Francji większą zdolność konkurencji na rynkach zagranicznych, aniżeli to było dotąd możliwe przy obowiązującej wymianie 200 franków za funt. Wymiana ustalona 480 franków za funt odpowiada bardziej sytuacji ekonomicznej i efekt pożyczki amerykańskiej nie zostanie zmarnowany.

W ubiegłym tygodniu udał się do Waszyngtonu Leon Blum, który między innymi ma ostatecznie załatwić sprawę pożyczki amerykańskiej i o mówić szczegółowo jej warunki. Nikt bardziej, jak Leon Blum — nie jest predestynowany do tej misji, to też może żaden z polityków francuskich nie cieszy się taką sympatią i uznaniem na Zachodzie, jak ten leader socjalistycznej partii francuskiej. Niewątpliwie Leon Blum będzie miał trudne zadanie i musi pokonać nieufność kapitalistów amerykańskich do szeregu reform gospodarczo-astrojowych, jakie Francja u siebie wprowadziła lub wprowadzić zamierza.

Niezależnie od tego rząd francuski jak to przedstawił premier Gouin — projektuje obciążenie niektórych pozycji budżetowych między innymi wydatków na resort obrony narodowej.

Trzecim wreszcie sposobem walki o stabilizację gospodarczą i wprowadzenie pomysłów i planowej koniunktury — jest walka z „czarnym rynkiem” francuskim. Operacje na czarnym rynku we Francji przybrały taką skalę, że grożą podminowaniem wszystkich wysiłków rządu. Dewaluacja franka jest skuteczną bronią w walce z czarnym rynkiem, który rozkwitał na niskich cenach. Ale w większym stopniu jeszcze muszą ten stan likwidować specjalne organy państwowe, w oparciu o przepisy prawne.

Kongres b. więźniów polit.

Dokończenie ze strony 1-ej

i wroga ludzkości hitleryzmu, naszymi prowadzić dalej swą robotę. Przeciwno tym usiłowaniom przeciwstawiać się wy, którzy jeszcze żywo pamiętacie zbrodnie faszystowskie, których jesteście żywym pomnikiem. Niech prace wasze przyczynią się do pogłębienia współpracy narodów i oparcia stosunków międzynarodowych na podstawach prawdziwie demokratycznych, aby ludzkość wierzyła w swoją lepszą przyszłość.

Jako przedstawiciel Warszawy, przemawiał pułk. Skrzypek, mówiąc, że nie jest dziełem przypadku, że pierwszy ogólnopolski i międzynarodowy kongres byłych więźniów politycznych odbywa się w Polsce, wskazał na Majdanek, Oświęcim, Palmiry i dziesiątki innych niemieckich obozów koncentracyjnych na naszych ziemiach — na symbole tego haniebnego okresu niemieckiej inwazji na

podbój Europy. Płk. Skrzypek powitał kongres tych, którzy niezłomnie walczyli i niesłusznie cierpieli, których walka i cierpienie przyczyniły się do największego w dziejach zwycięstwa i złożył hołd ofiarom zbrodni niemieckich.

Po przemówieniu naczelnika wydziału MSZ Chromeckiego zabrał głos przedstawiciel Dani, który podziękował Polakom za gościnę i powitał zjazd w imieniu Dani i Norwegii.

Powitalne przemówienia wygłosili następnie delegat Jugostawii, przedstawiciel Czechosłowacji w imieniu Włoch przemawiał ambasador włoski w Warszawie E. Reale, który przez 8 lat był więziony jako przeciwnik faszyzmu.

Po nim zabiera głos wiceprezes centralnego komitetu Żydowskiego Biter, więzień Majdanek.

Wreszcie przemawiał delegat Bułgarii, który 14 lat przesiedział w więzieniach bułgarskich i hitlerowskich za walkę z faszyzmem oraz imieniem ochotników polskich w walkach brygad międzynarodowych w czasie wojny w Hiszpanii pułk. Szulc. Obrady trwają.

Kalendarzyk

Wtorek, 5 lutego
Katolicki: Agaty
Słowiański: Strzeżysławy
Historyczny: 1945 r. — Manila w rękach amerykańskich.

BYDGOSZCZ

Dziś, w poniedziałek w Teatrze Polskim gościnny występ Łukasza Łukaszczyka w recytalu słowa, humoru i piosenki. Początek o godz. 18.30. Kasa czynna od godz. 10—12 i od godz. 15—18.30.

Ubezpieczalnia Społeczna w Bydgoszczy komunikuje, że do odwołania nadal wypłacać będzie zaliczki na renty z tytułu ubezpieczenia z tytułu zaliczki za miesiąc luty 1946 r. dla rencistów zamieszkałych na terenie m. Bydgoszczy wypłacać się będzie według nast. planu:

Dnia 6. 2. litery A—B—C, dnia 7. 2. litery D—E—F, dnia 8. 2. litery G—H—I—J, dnia 9. 2. litery K, dnia 11. 2. litery L—M, dnia 12. 2. litery N—O—P—R, dnia 13. 2. litery S—St—Sz, dnia 14. 2. litery T—U—V—W, dnia 15. 2. litery Z.

— **Ukazało się zarządzenie prez. miasta**, zabraniające osobom nie posiadającym kart łowieckich, uprawiania polowania na terenach miejskich. Po upływie 10 dni od rozpoczęcia czasu ochronnego, zabrania się sprzedawania i kupowania zwierzyny łownej, jak również podawania jej w jadłodziwniach.

— **Zakaz używania herbu i oznak państwowych dla celów reklamowych.** Prez. miasta inż. J. Twardzicki wydał zakaz używania dla celów handlowych oznak i herbów państwowych, wojewódzkich, powiatowych i gminnych. W terminie 14-dniowym należy usunąć ze sklepów szyldy i blankietów firmowych wszelkie znaki o wymienionym charakterze.

— **Miasto nie jest śmietnikiem.** Prez. miasta wydał rozporządzenie, w którym zabrania składania śmieci w miejscach do tego nie przeznaczonych. Do składania śmieci wyznaczone są doły cegielniane przy ul. Chodkiewicza, Szubińskiej, Ludwikowo (Jachcice), Stępowej i Ujejskiego nr 13.

Co? gdzie? kiedy?

TEATR POLSKI

Poniedziałek: Łukaszczyk-Lukaszczyk
Wtorek: Gałganek

TEATRY ŚWIETLNE

Pomorzanie: Miasto chłopców, Wolność: Ojcowie i dzieci, Polonia: Czekaj na mnie, Orzeł: Sportowiec mimo woli, Baltyk: Trzej kadeci

NAJWAŻNIEJSZE TELEFONY:
Komenda miasta MO 23-47
Pogotowie Ratunkowe 10-00
Straż Pożarna 11-11

DYŻURY APTEK

Centralna, Al. 1 Maja 27, Pod Złotym Orłem, Stary Rynek 1.

Apel prezydenta miasta

Bydgoszcz poleca się opiece swych mieszkańców

Obywatelu!

Pomimo starań i wielu rozporządzeń Prezydium Zarządu Miejskiego, aby Bydgoszcz przybrała czysty wygląd, miasto pod względem zewnętrznym jeszcze zawsze nie prezentuje się dobrze.

Wielokrotnie wezwania, nakazy, prośby nie odnoszą skutku i brud czy to na ulicach, czy też w poszczególnych nieruchomościach, na klatkach schodowych itp., a nawet w sklepach nadal się panoszy. Niefortunne elementy, nie chcące się podporządkować zarządzeniom, zamieniają ulice, niszczą i deptają zieleńce, skwery, oblepiają bezmyślnie mury miasta itp. To wszystko nie świadczy dobrze o samych mieszkańcach.

Sprawozdanie skarbnika Miejskiego Komitetu Opieki nad szkołami. Obroty kasowe w czasie od 23. 10. 45 do 28. 1. 1946 r. przedstawiają się nast.: Dochód netto — 391.511,03 zł, rozchód netto — 327.248,— zł, saldo — 64.263,03 zł.

Dochody: Na sprzęt szkolny — 198.952,90 zł, z kiermaszu — 130.794,13 zł, ze sprzedaży obuwia — 1.829 zł, na dożywianie dzieci szk. — 59.936 zł, razem — 391.511,03 zł.

Rozchody: Wydatki na sprzęt szkolny — 215.130 zł, opieka nad dzieckiem — 110.400 zł, portoria bankowe i inne — 1.718 zł, razem — 327.248 zł. Mgr. Mańczak.

Akademia w fabryce „Millner”

W rocznicę oswoobodzenia Bydgoszczy odbyła się uroczysta akademія w świetlicy Fabryki Wyrobów Metalowo-Masowych Wacława Millnera. Wśród zgromadzonych współpracowników panował podniosły nastrój, który uległ wzmoczeniu, gdy przewodniczący Rady Zakł. p. Fr. Słomkowski w gorących słowach przypomniał o tragicznych losach miasta w latach terroru niemieckiego i jasnych dniach Bydgoszczy, którym dał początek dzień 26 stycznia 1945 r.

Z kolei, w zastępstwie nieobecnego dyr. fabryki, p. Wł. Daniela wygłosił okolicznościowe przemówienie jego zastępca p. J. Maćkowiak.

Pamięć mieszkańców Bydgoszczy poległych za wolność i tych, którzy z rąk niemieckiego najeźdźcy ponieśli śmierć męczeńską za polską sprawę, uczczono dwuminutową ciszą.

W zakończeniu akademii wzniesiono okrzyki na cześć bohaterów Wojsk Polskich i Radzieckich oraz Tymczasowego Rządu Jedności Narodowej i odśpiewano hymn narodowy.

PRODUKCJA MYDŁA W BYDGOSZCZY
BYDGOSZCZ. Spośród 5 fabryk

W pierwszym rzędzie, czy to właściciele domów, czy właściciele sklepów winni dbać o czystość. Zachodzą np. liczne wypadki, że skłupy zamiatają swoje pomieszczenia i śmiecie wyrzucają na ulicę. Jest to niedopuszczalne i świadczy wprost o zaniku kultury. Tak samo właściciele domów na swych podwórzach przechowują stopy śmieci, a z wiosną gdy to wszystko

zacznie gnić, łatwo powstać mogą choroby epidemiczne.

W imię ogólnego dobra mieszkańców Bydgoszczy, wzywam jeszcze raz wszystkich obywateli do usuwania wszelkich tych braków i pomocy Zarządowi Miejskiemu do doprowadzenia Bydgoszczy do tego stanu, w jakim ona być powinna.

Ze specjalnym apelem zwracam

Odmianoznawstwo technologiczne

Praca przemysłu żywnościowego jest w dużym stopniu zależna od przerabianych odmian.

Niektóre gałęzie tego przemysłu nie posiadają dotąd ustalonej przydatności przetwórczej w przerabianiu surowców. Np. Przemysł Owocowo-Warzywny nie rozporządza w tym względzie sprawdzonymi wytycznymi. W Instytucie Technologii Rolnej i Żywnościowej w Bydgoszczy zapo-

myślano w Bydgoszczy wyróżnia się największą produkcją fabryka E. Mix, znajdująca się w rękach Zjednoczenia, a prowadzona przez dyr. Mellera. Fabryka dysponuje wartościowymi urządzeniami technicznymi, co zawdzięcza głównie założycielce, która z prawdziwie obywatelskim zrozumieniem natychmiast po opuszczeniu miasta przez okupanta przystąpiła do zabezpieczenia majątku fabrycznego, maszyn, surowca i gotowych produktów. Mimo trudności w zdobywaniu środków technicznych, tłuszczów, których z przydziału otrzymano zaledwie 2.000 kg, zdobywając resztę na wolnym rynku po cenach komercyjnych, dołądziła fabryka wyprodukować 102.763 kg proszku do prania, 50.000 kg mydła do prania, 2.300 kg mydła toaletowych oraz 1.958 kg mydła do golenia.

Szkolenie urzędników wojewódzkich

BYDGOSZCZ. Okólnikiem Ministerstwa Adm. Publ. zarządza została akcja szkolenia urzędników

Obywatelu!

Nie zapominaj o tysiącach wdów, kalek i sierot oczekujących na twą pomoc wynikającą nie z łitości, ale z obowiązku obywatelskiego, który musisz spełnić.

Na apel Pomocy Żimowej organizowany jest w Bydgoszczy w dniu 3. 2. do 10. 2. 1946 r. „Tydzień Pomocy Żimowej”. Do akcji tej musisz i Ty stanąć

Stanąć muszą wszyscy obywatele!

W szeregach niosących pomoc nie powinno zabraknąć nikogo.

Odwracając rzecz, trudno byłoby np., aby jakaś trupa angielska lub włoska umiała, przy całej poprawności, utrafić specyficznie polski styl typów frederwskich. Zresztą wywiązała się reżyseria Z. Modrzewskiej dobrze ze swego zadania. Sztuce nadano właściwe, szybkie tempo i wydobyto po-
inty.

Postać Gałganka w ujęciu Antoniny Barczewskiej bawiła widownie cwaniactwem i łobuzerią, brak było jednak — moim zdaniem — dyskretnego oddania subtelnych półtonów wdzięku, dziewczęcej kokieterii i niewieście-wiośniatego czaru. Wielicz w roli bezrobotnego inżyniera Tytusa, osydlającego między kilku kobietami, w 1-szym akcie jako sztuczny i skrepowany, w miarę gry znalazł właściwy ton i dał typ przekonujący. Postać Beniniego, drobniejszego i flematycznego lowelasa, bardzo dobrze, z niewymuszonym komizmem zagrał Bol. Roslan. Reszta wykonawców, tj. Stróżyńska, Wilkoszewska, Koriań i dwa anonimowe wywiązały się niezłe ze swoich ról, aczkolwiek na przykładzie Olimpii (Wilkoszewska) widać dosadnie, jak trudno kreować rolę, w których ważnym składnikiem jest specyficzny koloryt etniczny i lokalny. Oprawa sceniczna A. Muszyńskiego gustowna i celowa.

czątkowano w br. odmianoznawstwo technologiczne owoców i warzyw dla sprawdzenia przydatności przerobowej poszczególnych odmian, opierając się na dotychczasowych obserwacjach w kraju i za granicą. Prace ułatwią przemysłowi przetwórczemu rozwój i ustrzegą przed kosztownymi niespodziankami w zastosowaniu nieodpowiednich odmian.

administracji na terenie całej Polski. Szkolenie obejmuje znajomość ustawodawstwa, a w szczególności poznanie najnowszych ustaw i rozporządzeń.

W porozumieniu z wojewodą pomorskim p. Wojciechem Wojewodą zorganizował Wydz. Og. akcję szkoleniową wśród urzędników woj. I, II i III kategorii. Wykłady odbywać się będą przez okres 10 miesięcy i obejmują referaty i konferencje. Wykłady 1-godzinne będą wygłaszane 4 razy tygodniowo od 8—9 rano, a konferencje co poniedziałek od godz. 18 do 19 pop. Kierownikiem akcji jest mgr Rappe, a zastępcą mgr Zielińska.

Ogłoszenia w IKP cząta cała Polska

Cele i zadania Obywatelskiej Społecznej Ligi Kobiet

Przed kilku miesiącami na terenie Polski powstała organizacja kobieca pod nazwą „Ob. Społeczna Liga Kobiet”, której członkinie rekrutują się z kobiet wszystkich odłamów społeczeństwa i wszystkich przekonań politycznych bez względu na przynależność partyjną.

Hasłem dnia w odrodzonej Polsce jest stworzenie typu człowieka-demokraty w całym tego słowa znaczeniu. W dziele tym kobiecie przypada rola dominująca. Na niej spoczywa odpowiedzialność za charakter i przekonania przyszłego obywatela kraju. Dopóki kobieta nie zrozumie konieczności podjęcia takiego obowiązku, akcja wszczęta w tym kierunku nie da pożądanego rezultatu.

się do właścicieli sklepów, aby wreszcie uporządkowali swoje okna wystawowe, które częstokroć dotychczas zabite są deskami i oblepione papierzykami. Są wprawdzie trudności z uzyskaniem szkła, ale jednak przy dobrej woli trudności te można przezwyciężyć.

Obywatelu Bydgoszczy, proszę zrozumieć, że każdy mieszkaniec miasta jest również w nim gospodarzem, czyli, że na każdym z mieszkańców ciąży obowiązek dbania o miasto i jego wygląd estetyczny.

Przypominam obywatelom Bydgoszczy że miasto w roku bieżącym obchodzi wielki jubileusz 600-lecia swego istnienia i wobec tego musimy okazać Bydgoszcz całemu społeczeństwu polskiemu i nawet zagranicy w szacie najbardziej dostojnej. Pomoc Zarządu Miejskiego w tym kierunku będzie jak najbardziej daleko idąca. Zarząd Miejski burzyć będzie zniszczone nieruchomości, porządkować plany, budować mosty, naprawiać ulice itp.

Razem więc Obywatelu Bydgoszczy dokonamy tego dzieła, a wówczas dobrze się miastu przysłuży.

Od dziś, w zrozumieniu miłości mieszkańców Bydgoszczy do swego grodu, rzucam hasło:

„Bydgoszcz poleca się opiece jej mieszkańców”.

PREZYDENT MIASTA

(—) J. Twardzicki

HARCERSTWO PROPAGUJE SPORT WIOŚLARSKI

Pomiędzy Zarządzeniem Miejskim, a bydgoskim HKS toczą się pertraktacje w sprawie otrzymania terenu pod przystań. Przystań zostanie wystawiona głównie wysiłkiem samego harcerstwa, które na własny koszt postanowiło dostarczyć potrzebny pod budowę materiał. W budynku przystani mieścić się będzie również warsztat, w którym budować się będzie łodzie i kajaki. HKS dysponuje najlepszymi fachowcami Pomorza w dziedzinie budownictwa łodzi. (PAP)

Kobieta musi zrozumieć swe poslannictwo, wczuć się w cel i zamiary a dopiero wówczas stanie na wysokości zadania. Zadaniem Ligi Kobiet jest przede wszystkim uświadomienie mas kobiecych. Liga Kobiet obudzić musi w duszach swych członkiń poczucie odpowiedzialności za wypadki i przemiany polityczne i społeczne.

Liga Kobiet jest organizacją o wielkich zamierzeniach i dużej odpowiedzialności społecznej. Zadanej za tem kobiecie nie wolno dzisiaj zamykać się w swoim kółku. Kobieta, na równi z mężczyzną musi trzymać rękę na pulsie dziejów. Wychowanie to niwa leżąca odłogiem. Na dzisiejszej kobiecie spoczywa obowiązek wychowania. Dajmy Polsce innych ludzi. Wszczętajmy głęboko zasady prawdziwej demokracji!

Coraz większe zastępy kobiet wypełniają szeregi Ligi Kobiet w całej Polsce. Coraz więcej kobiet stara się zrozumieć swój obowiązek, obowiązek trwania i wytrwania na posterunku.
M. Boruniowa

Ma radiowej fali

ROZGŁOSNIA POMORSKA PROGRAM RADIOWY

na wtorek, dnia 5 lutego 1946 r.
7.00 Transm. z Warsz. 8.15 Progr.
8.20 Wiad. miejsc. 8.25 Muz. tan.
12.00 Transm. z Warsz. 13.30 Pog. roln. Z. Makowskiego. 13.40 Muz. rozr. 13.50 Skrz. posz. rodz. 14.00 Muz. operowa. 14.10 Wiad. miejsc. 14.15 Kron. pom. 14.25 Przegl. prasy. 14.35 Muz. operowa. 16.00 Transm. z Warsz. 17.30 Rec. fort. J. Jasińskiego. 18.00 Transm. z Warsz. 18.20 Aud. słowno-muz. 19.00 Konc. rekl. 19.15 Tor. na ant. byd. 19.30 Transm. z Warsz. 20.00 Odczyt pop.nauk. dr T. Juraska. 20.15 Transm. z Warsz. 21.00 Konc. zycz. 21.30 Skrz. posz. rodz. 21.40 Transm. z Warsz. 22.00 Fel. W. Klucka pt. „Ciężkie dni” 22.15 Konc. symf. 23.00 Progr. rek. aud.

Wrażenia teatralne

Gałganek komedia w 3 aktach Nicodemiego

Wróżę „Gałgankowi” powodzenie u naszej publiczności teatralnej. Historia małej włoskiej ulicznicy, chowającej się niby zwierzątko, przebiegłej, pyskatej, cwanej a jednocześnie obdarzonej zdrowym instynktem moralnym i gorącym serduszkami, podobna nerw sentymentalny, widza. Efekt jest tym silniejszy, że naturalna dobroć i wrodzona moralność czającego dziecka ulicy została przez Nicodemiego znacznie skonstrastowana z przyziemnym egoizmem i lubieżnymi instynktami ludzi z tzw. „lepszych sfer”. Całość jest ładną bajeczką dla dorosłych, napisana wprawną ręką rufyniarza. Styl teatralno-realistyczny przysłańca nieprawdopodobieństwa psychologiczne, nadmiar przypadkowości i sztuczności w spawaniu losów bohaterów komedii. Jak w bajce otrzyma też w sztuce Nicodemiego kopciuszek rzymski w nagrodę za zalety serca rękę „królewicza” — konstruktora kolejowego. Ścisłe biorąc nie kończy się ten „happy end” małżeństwem, lecz tylko perspektywą małżeństwa. Przeciwnie „Gałganek” — alfabetka musi

wpiern usunąć swe braki w dziedzinie czytania i pisania...

Historia Gałganka jest bardzo miła i bardzo wzruszająca. Wszystkie tego rodzaju odmiany i wersje „kwiatu na bagnie” są wzruszające i tworzą żelazny kapital tematyczny sztuk obliczonych na tanie wzruszenie i rozkłiwienie widza. Nicodemio jest o krok od przysłowiowej lukrecji. Jeśli sztuki nie przesodził, to tylko dzięki wspomnianym realistycznym przygotowaniom i pewnej porcji humoru. Należy sobie jednak uprzytomnić, że bohaterka żyje pod włoskim niebem, pod którym to łazogostwo, żebractwo i w ogóle „gałganstwo” jest jakby bardziej urocze, bardziej ludzkie niż np. u nas. Żeby wdzięk tej sztuki w pełni ocenić, trzeba ją ujrzeć we Włoszech, zagrana przez włoskich aktorów.

W „Gałganku” wszystko płonie zmysłowym żarem i gra temperamentem południowców. Jeśli coś można interpretacji sztuki Nicodemiego na naszym gruncie zarzucić, to właśnie brak fluidu namiętności, przepajającej słowa i gesty. Chodzi mi oczywiście o impponderabilność gry sceniczną.

